Цана асобнага нумару 20 гр.

Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Віленская вул. 12—6
(Wileńska 12. m. 6)
Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён.
Адміністрацыя ад 9 да 3.
Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрэсу 30 гр.

ПРАЦА

Выходзіць два разы у тыдзень

Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца.
Аплата надрукаван. залежыць ад Рэдакцыі.
Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 5 Вільня, Субота 19-га лістапада 1927 г. Год I

Па загаду Камісара Ураду на места Вільню сканфіскаваны № 4 „Працы" за фэльетон „На пераломе", у якім угледжаны праступак проці 129 арт. К. К.

Жыцьцёвая сіла.

У рэдакцыю надыйшоў ліст беларускага студэнства ў Вільні, якога за бракам месца ня можам зьмясьціць у гэтым нумары. У гэтым лісьце студэнты падаюць да агульнага ведама, што яны належаць да г. зв. „Братняе Помачы", студэнцкай арганізацыі ўзаемнай дапамогі, якая абхапляе ўсе ўнівэрсытэцкія месты Польшчы. Да паведамленьня прыпісана, што яно выклікана няпрыхільнасьцю беларускага насяленьня да факту зьбіраньня прыяцелямі Т-ва ахвяр, пакуль яно (насяленьне) ня ёсьць пэўнае, што да Т-ва належаць таксама і беларускія студэнты.

Пакідаючы на баку, як самае паведамленьне, так і наагул адношаньне беларускіх студэнтаў да гэтае, як нам ведама, шовіністычнае „помачы", маючы на мэце зрабіць свае ўвагі пры зьмяшчэньні ліста — мы ня можам абмінуць гэтага факту, каб на ім паказаць штось іншае.

Як мы даведаліся, за прыпіскаю да паведамленьня стаіць афіцыяльнае пісьменнае адношаньне да „Братнае Помачы" Наваградзкага ваяводы, які патрэбаваў ад Т-ва газэтнае публікацыі ў вышэй успомненым сэньсе, бо ня толькі насяленьне (маса) ставіцца няпрыхільна да факту зьбіраньня ахвяр, а выбраныя гмінныя радныя-беларусы. Гэтая новая вестка гаворыць нам, апрача пэўнага настрою беларускіх мас, ды пры тым арганізованых—яшчэ і штось іншае. Яна, па-першаму нішчыць ушчэнт ілюзіі полёнафілаў-Паўлюкевічаўцаў, што да пэўнасьці „створанай" імі арганізацыі самаўрадавых дзеячоў (бо для чаго-ж радныя-полёнафілы так дружна выступалі-б проці „братняе" польска-панскае помачы, што навет сам ваявода мусіў умяшацца?). Гэтая вестка проста паказвае, што радныя запраўды стаяць на груньце—абароны працоўных масаў, якія іх выбіралі, а ня слухаюць якогась там панскага найміта Паўлюкевіча, які толькі і жыве падобнаю „брацкаю" помаччу.

Але, што найбольш цікава—па-другое—гэта апошняя вестка паказвае, што самы вышэйшыя прадстаўнікі ўлады на мясцох ня могуць нарэшце закрыць факту аграмаднай сьвядомасьці арганізаваных беларускіх працоўных гушчаў і мусяць фактычна „націскаць" на свае шовіністычныя колы прызнаць гэта-ж самае.

Гэтае прызнаньне прыпамінае падобнае-ж прызнаньне вялейскага старасты Нітаслаўскага, які сьцьвярдзіў („Kurjer Warszawski", 16/X 1927), што: 1) восем гмін, адыйшоўшых да маладэчанскага павету аж „раіліся ад гурткоў"; 2) беларускі селянін „адзначаецца здэцыдаванай недаверчывасьцю і падазронасьцю да паноў" (чытай-клясавай сьвядомасьцю); 3) нацыяналістычная агітацыя робіць свой уплыў (значыць гэта — ў сялян ёсьць сьвядомасьць нацыянальная); і 4) што вельмі абурыла п. старосту — асаднікі ня толькі не паказваюць вышэйшасьці сваей культуры, а проста... *беларусізуюцца.*

Для нас гэтыя факты нічога ня кажуць — мы ведаем, якую моцную сілу прадстаўляе цяпер беларускі працоўны рух, але яны цікавы, як паказьнік сталага, усьцяж прыбываючага росту гэтага руху, які (ўрэшце?!) мусяць прызнаць афіцыяльна прадстаўнікі ўлады на мясцох. Нам вядома, што польскае буржуазнае грамадзянства, ня гледзячы на прост шалёную дынаміку руху ў апошні час, на нязломнае імкненьне ўсяго беларускага насяленьня да здабыцьця належачых яму нацыянальных і сацыяльных правоў, да здабыцьця сваей школы, свайго самаўраду і г. д.—не хацела бачыць самага факту існаваньня гэтага руху, ігнаравала яго, як грамадзкі чыньнік, тлумачачы яго „пабочнай агітацыяй", зьнішчыўшы якую, ад самага руху не астанецца нічога. Не адставаў ад грамадзянства тут і Урад...

Але—праўды, як тога шыла ў мяшку, доўга не схаваеш! Шыла прасунецца з мяшка, як сабе хочаш. І яно прасоўваецца.

Было-б наіўнасьцю думаць, што прызнаньне руху з боку паказаных прадстаўнікоў улады тлумачацца іх асабліваю прыхільнасьцю да руху. Не!—яны *прымушаны былі зрабіць гэта* сілаю рэчаў. Жыцьцёвая сіла беларускага руху, руху працоўных, руху няспыняючагася, а стала растучага і мацнеючага, змусіла іх да гэтага. Гэтае жыцьцёвае сілы нішто ня зможа ані затаіць, ані затаміць. Змусіўшы гаварыць, яна змусіць таксама і прызнаць ёй належачае права вольнага разьвіцьця.

ССРР прыме учасьце у „Падрыхтаваучай Камісіі у справе разбраеньня".

У канцы кастрычніка Сэкрэтарыят Лігі Нацыяў разаслаў усім дзяржавам, навет не ўваходзячым у склад Лігі—рэзалюцыі, прынятыя на апошнім Агульным Зборы — у справе забясьпечаньня міру і разбраеньня.

Як было ўмоўлена згары, рассылка гэтых рэзалюцыяў мае замяніць запросіны на маючую 30 лістапада распачаць працу ў Жэневе спэцыяльную Камісію для падрыхтоўкі міжнародавай Канфэрэнцыі ў справе разбраеньня *).

Сэкрэтарыят Лігі атрымаў ад Чычэрына тэлеграму, у якой кіраўнік замежнай палітыкі ССРР паведамляе, што радавы ўрад пастанавіў—прыняць учасьце ў працы гэтай Падрыхтаваўчай Камісіі. Чычэрын дадаў, што дагэтуль радавы ўрад, ня гледзячы на сымпатыю да ўсялякай разбраенчай акцыі, адмаўляў прымаць учасьце ў падобных канфэрэнцыях—дзеля таго, што яны ўсе адбываліся на тэрыторыі Швайцарыі, дзе быў забіты радавы пасол Вароўскі. — Адмаўляў — датуль, дакуль швайцарскі ўрад не зьліквідаваў канфлікту з ССРР з прычыны гэтага забойства. Цяпер Швайцарыя дала сатысфакцыю Радам, канфлікт зьліквідаваны, і — нічога не стаіць на перашкодзе ўчасьцю ССРР у працы над сусьветным разбраеньнем, да якога пэўне-ж найшчырэй за ўсіх імкнецца дзяржава працоўных.

Гэтая згода ССРР прыняць учасьце — побач з іншымі дзяржавамі, пераважна згрупаванымі ў Лігу, — у працы над разбраеньнем выклікала вялізарную сэнсацыю ў прэсе ўсяго сьвету. Сацыялістычная прэса ўсяго сьвету бачыць у гэтым учасьці ССРР у падрыхтоўцы разбраеньня найлепшы залог міру: мір—немагчымы наагул—без учасьця ССРР! Нямецкая прэса, не выключаючы нацыяналістаў, амаль-што не аднагалосна вітае гэтую пастанову радавага ўраду. Француская буржуазная прэса менш здаволена, але больш баіцца гэтага ўчасьця радавых дэлегатаў у працах камісіі і канфэрэнцыі...—Яна баіцца, як адкрыта сьцьвярджае сама—новага паразуменьня між Нямеччынай і Радамі ў часе гэтых працаў, якое пэўне-ж будзе скіравана—проці „францускай тэзы" — „сьпярша забясьпечаньне міру і нятыкальнасьці трактатаў, а пасьля—разбраеньня".. Англійская прэса, як цьвердзіць карэспандэнт „Кур. Варш."—„нявельмі паважна трактуе ўчасьце ССРР у працах камісіі—бо ня верыць наагул у тое, што якое-нябудзь паразуменьне ў справе разбраеньня наагул дойдзе да скутку"... Польская прэса, асабліва ж — эндэцкая, таксама, як француская, баіцца „змовы Радаў з Нямеччынай на канфэрэнцыі... „Кур. Варш". адкрыта кажа, што „прысутнасьць Расеі толькі павялічыць ды паглыбіць ужо існуючыя розьніцы ў паглядах на справу разбраеньня"... Запраўды-ж—дзіўна: — калі ССРР адмаўляўся браць учасьце ў працах разбраенчых канфэрэнцыяў па матывам фармальным, уся буржуазная прэса вінавяціла яго ўрад — за яго „мілітарыстычныя імкненьні", за байкот акцыі разбраеньня, пры гэтым зусім слушна кажучы, што ніякага сусьветнага разбраеньня ня можна навет распачаць, пакуль Рады ня прымаюць у гэтай працы ўчасьця... А найбольш мілітарыстычная прэса ўсіх дзяржаў заўсёды якраз вінавяціла Рады—у тым, быццам яны якраз зьяўляюцца галоўнай перашкодай для сусьветнага разбраеньня, рыхтуючыся ўсьцяж да новай вайны... Толькі вось — чаму-ж гэта таксама не ўдаецца ўсьцяж „рыхтаванае" на цэлым сьцягу канфэрэнцыяў — „разбраеньне на моры", на якое ССРР, як амаль не цалком ня маючы флёту, ня мае пэўне-ж ніякага ўплыву?! Ужо з гэтага аднаго відаць, што — не ў збраеньнях ССРР, маючых пэўне-ж перадусім мэтай — ахову маладой дзяржавы працоўных ад магчымага замаху на яе новы лад—з боку яе лічных — сацыяльных і палітычных ворагаў. Бо-ж — ці ж запраўды маюць якую небудзь сувязь з збраеньнямі ССРР тыя правалы паразуменьня вялікіх дзяржаваў у справе разбраеньня на моры, якія прывялі толькі да страшэнных выперадкаў у павялічэньні збраеньняў, якія пагражаюць сьвету новай страшэннай ваеннай катастрофай. Аб гэтых выперадках у збраеньні на моры дае паняцьце ліпнёвая заява аднаго з сяброў амэрыканскай дэлегацыі на гэтую канфэрэнцыю Джонса, які сказаў, што, калі канфэрэнцыя ня ўдасца, тады Амэрыка зараз жа распачне выкананьне „вялікай праграмы марскіх збраеньняў", абыймаючай будову ў найхутчэйшым часе—18 вялікіх браняносцаў, 60 браняносных крэйсароў, 270 контр-мінаносцаў і 110 мінаносцаў!..

Паразуменьне між Англіяй, Амэрыкай і Японіяй у справе разбраеньня на моры, як мы ведаем, было сарвана Англіяй, і цяпер Амэрыка (разам з Англіяй!) выпаўняе сваю пагрозу! — на ўсіх парах будуюць ваенныя караблі, кідаючы на гэта вялізарныя грошы!

Апошняя тэлеграма з Амэрыкі кажа, што яе ўрад выразна цяпер ужо ставіць сабе мэтай—стварыць флёт—**вялікшы за англійскі**—тады як толькі-што на канфэрэнцыі ішла мова аб тым, каб змусіць Англію згадзіцца на роўныя з **Амэрыкай сілы на моры**, як гэта зрэшта было ўжо падпісана Англіяй на Вашынгтонскай Канфэрэнцыі.

Ужо з гэтага—ясна, што збраеньне ці разбраеньне Эўропы, ці ўсяго сьвету ня выкліканы рыхтаваньнямі да „неадхільна-набліжаючайся вайны" ды збраеньнямі з боку Радаў, якія толькі, прадбачучы канфлікт імпэрыялістычных дзяржаваў паміж сабой ці напад з боку іх, хочуць — „быць нагатове"... Ясна, што, як перад вайной, таксама і цяпер — пасьля вайны, дзеюць тыя-ж самыя прычыны—самазабіўчыя супярэчнасьці буржуазнага ладу, канкурэнцыя азброеных да зубоў імпэрыялізмаў і г. д.,—якія, як выклікалі дагэтуль, так і будуць выклікаць надалей войны, пакуль будуць гэтыя глыбокія прычыны існаваць... Можна навет сказаць, што збраеньні ў ССРР, які выступае на абарону ўсіх тых паняволеных—белых ці каляровых—народаў сьвету дый — проці самага прынцыпу імпэрыялізму, проці ўсіх імпэрыялістаў разам, у сутнасьці сваей скіраваны якраз проці вайны, проці яе магчымасьці наагул, прынамсь тэарэтычна. Але — зразумела, што якраз гэтая пагроза імпэрыялізму з боку ССРР і можа выклікаць супольную акцыю, аб'яднаньне, коаліцыю ўсіх імпэрыялістаў проці Радаў,—выклікаць новую вайну. І гэта пэўне-ж, што добра чуе ды разумее ССРР. З другога боку—якраз у мэтах гэтай коаліцыі проці Радаў на нашых вачох усьцяж робяцца спробы паразуменьня паміж імпэрыялістычнымі дзяржавамі сьвету, спробы спыненьня між імі забіўчай канкурэнцыі дый замены яе супрацоўніцтвам... Гэта — новае зьявішча нашых часоў. Але і з вышэйсказанага дый з усяго, што мы бачылі за гэтыя паваенныя гады, ясна,—на колькі няўдалыя, няшчырыя ды бясплодныя ўсе гэтыя спробы... Ясна цяпер цалком, што ня можа імпэрыялізм зьмяніць сваей істоты і прыроды... — Калі ёсьць перад ім яго супольны вораг, як цяпер Рады, ён рыхтуе больш-менш супольна коаліцыю проці яго; калі-б Радавы Саюз удалося яму зваліць, тады імпэрыялістычныя дзяржавы пачалі б ізноў канкураваць паміж сабой, рыхтуючыся няўхільна да новай сусьветнай ваеннай катастрофы...

Ужо з гэтага агляду—ясна, на колькі недарэчна спадзявацца грунтоўных рэзультатаў ад разбраенчай канфэрэнцыі, якую мае падрыхтаваць скліканая на 30 лістапада Камісія,—ня гледзячы на тое,—ці будзе на ёй прысутны, як паўнапраўны сябра, ССРР, ці ня будзе.

Залішне наагул супярэчныя інтарэсы прыдзецца гадзіць ды лагодзіць на гэтай канфэрэнцыі. Але прысутнасьць і супраца радавай дэлегацыі ў кожным разе ёсьць вельмі пажаданыя, прынамсь у тым сэньсе, што вельмі прыспорыцца таму, каб **гэтыя супярэчнасьці, цяжарныя пагрозай вайны, былі цалком, ясна і да канца высьветлены на канфэрэнцыі.** Напрыклад, — канкуруючыя на ўсіх міжнародавых канфэрэнцыях востра супярэчныя „француская" і „англійская" *) тэзы, дагэтуль не дайшоўшыя ні да якой „сінтэзы", павінны будуць — пры новым укладзе сілаў на новай Канфэрэнцыі, дзякуючы прысутнасьці ўпяршыню ССРР,—стачыцца ў новай, можа, ужо—рашучай барацьбе, і — таксяк вояк вырашыць, калі не праблему разбраеньня (што, як высьветлена вышэй, ёсьць—пры існуючым ладзе ў сьвеце—немагчымым), дык прынамсь — стварыць больш-менш трывалы тымчасовы кампраміс, — прыпыняючы, ці—зьмяншаючы далейшыя збраеньні ў тым ці іншым раённым пасе на сьвеце...

*) Запрошаньні былі разасланы яшчэ... 2 гады таму—12 сьнежня 1925 г.!—Адгэтуль цягнецца—„падрыхтаваньне" Канфэрэнцыі.

*) „Англійская тэза", як ведама, трэбуе наадварот —„сьпярша разбраеньня (толькі не для Англіі на моры!), а пасьля—бясьпечнасьці".

Паўлюкевіч „працуе".

Шайка палітычных прайдзісьветаў, на чале „з вядомым доктарам" Паўлюкевічам, склікала ла Вільні на 6—7 зьезд сваіх агентаў з правінцыі, далучыўшы па спэцыяльнаму запрашаньню некалькі радных — блізка што толькі з Нясьвіскага і Маладэчанскага павету і назваўшы гэта голасна „Зьездам радных Зах. Беларусі". Няма чаго і гаварыць, што гэты „Зьезд" адбываўся па ўсіх правілах тэхнікі ў гэтых выпадках спрактыкаваных панскіх наймітаў: грошы на дарогу ў абодва канцы, готэль у Вільні і банкет, галасаваньне пад каманду, закрываньне роту асьмеленых гаварыць не да густу „шэфам", маладцы пры дзьвярох.

Новым хіба ў даным выпадку зьяўляецца тое, што дзьверы ў зразумелай баязьні перад прыходам на „Зьезд" працоўных мас абараняліся паліцыяй а „для аблягчэньня гаварыць" прыехаўшым з месц выданы на рукі спэцыяльна прыгатаваныя анкеты. Вельмі сымптоматычным фактам зьяўляецца прысутнасьць за сталом прэзыдыуму сэн. Назарэўскага, прыяцеля п. п. Ярэміча і Рагулі, які, як ведама, быў таксама ў прэзыдыуме зборкі сфальшаванага Нац. Камітэту!

Характэрным для Паўлюкевічаўскай банды зьяўляецца запрошаньне радных у шулерскую лёто, дзе шмат хто з прыехаўшых папрагравалі свае грошыкі, якія пэўна вязьлі ў Вільню, каб купіць жонцы хустку ці што для дзяцей.

Зьявіўшыся на зьезд гр. К. Крук—радны м. Вільні, каб напомніць радным іх запраўдныя абавязкі, не атрымаў права голасу і разам з іншымі „гасьцьмі" быў змушаны ў знак пратэсту злажыць „дэклярацыю". Дэклярацыя была надрукавана ў часе зьезду і раздана ўсім прысутным на зьездзе. Ніжэй зьмяшчаем поўнасьцю гэтую „дэклярацыю".

ДЭКЛЯРАЦЫЯ,

паданая 7. XI. 1927 г. Старшыні зьезду радных, беларусаў валасных самаўрадаў Маладэчанскага і Нясьвіскага паветаў, скліканага гэтак званым „Беларускім Камітэтам па справах самаўрадаў" (Паўлюкевічавым).

Прымаючы пад увагу, якое вялікае значэньне меў-бы праўдзівы зьезд самаўрадаўцаў, як выбранцаў Беларускага Народу, якія бароняць грамадзкія інтарэсы нашага сялянства і нясуць поўную адказнасьць за працу ў самаўрадах, **гэтым мы сьцьвярджаем, што зьезд, скліканы псэўда-беларускаю групаю з мэтаю палітычнага выкарыстаньня радных для здабыцьця таннае папулярнасьці на час выбараў у Сойм,** не зьяўляецца правамоцным прымаць якія-б то ні было пастановы ад імя ўсіх радных беларусаў Заходняй Беларусі.

Значная часьць радных-беларусаў, якія прыехалі без спэцыяльнага запрашэньня ініцыятараў зьезду, ня была допушчана на зьезд і толькі некалькі асобаў з іх прапушчаны былі ў характары гасьцей, г. зн. бяз права голасу.

Мы лічым, што Паўлюкевіч, як утрымацель ігроцкага клюбу, ня мае маральнага права кіраваць працаю гэткага зьезду, тым болей, што ён не належыць да самаўрадаў.

Да свае цяперашняе клюбнае антрэпрызы Паўлюкевіч ніколі не прызнаваўся за беларускага палітычнага, грамадзкага, або культурнага дзеяча, а наадварот — усе палітычныя кірункі беларускай мысьлі лічаць Паўлюкевіча з яго сатэлітамі за разьбіткі расейскага чорнасоценства.

Дык прапануем усім чэсным сябром зьезду застацца з сваім чыстым сумленьнем і парваць усялякія зносіны з паўлюкевічаўшчынай.

Падпісалі — Сябры самаўрадаў:

Кузьма Крук радны м. Вільні, **Аўген Міткевіч** сябра Павятовага Аддзелу і Сойміку ў Баранавічах, **Антон Шапель** пасол на Сойм і сябра Павятовага Аддзелу і Сойміку ў Сьвянцянах, **Група працоўнае інтэлігенцыі і Студэнты—Беларусы.**

Навет ня выцерпеў запрошаны на зьезд рэдактар „Беларускага Дня" Умястоўскі, які выпусьціў сваю надрукаваную адозву „Да беларускага Грамадзянства", у якой сьцьвярджае, што шмат з прысутных радных ня былі запрошаны і ня мелі права голасу і што ён „паў ахвярай абмылкі, прыняўшы за агульны зьезд радных беларусаў, зьезд жменькі людзей, скліканых панам Паўлюкевічам" і тут-же заяўляе, што яго прывітаньне ня можа быць аднесена да людзей, так скліканых, і да арганізацыяў Паўлюкевіча, „якія грунтуюць сваё існаваньне на бядзе і крыўдзе людзей, чарпаючы грошы з ігорнага прытулку, гэтак званай „gry świetlnokolorowej".

Як бачым, прафанацыя зьезду самаўрадоўцаў была гэткай подлай, нікчэмной, вочавіднай, што навет гэткія людзі як Шакун, Умястоўскі і інш. рашылі запратэставаць, каб хоць гэткім спосабам за шчот свайго сабрата Паўлюкевіча падняць свой, мала чым большы ад яго нага, маральны і грамадзкі аўтарытэт. Настолькі нікчэмнай і подлай была гэтая шопка.

Загаварыла навет сумленьне не ў аднаго і з „радных", якія пакінулі зьезд і паехалі дамоў, не чакаючы навет грошай на падарожу дамоў.

У гэтым нумары зьмяшчаем*) пісьмо аднаго пакінуўшага зьезд раднага, якое характэрызуе гэты зьезд, характэрызуе і тыя способы, якімі ён быў арганізаваны. Аднак ня ўва ўсіх хапіла сьмеласьці, ці мо' не дазволілі матэр'яльныя абставіны, зрабіць гэткі жа крок. Не разабраўшыся, што за зьезд арганізуецца, хто яго арганізуе, заманеныя гучным назовам Першага Зьезду Валасных Самаўрадаў (як бачым з ліста), ды бясплатным праездам (гутаркі дэлегатаў на зьездзе) палітычна недасьпелыя радныя палі ахвярай ашуканства, як кажа аб гэтым адзін радны ў вышэйуспомненым пісьме і мусілі цярпець глум над сабой, над сваімі пераконаньнямі і паніжэньне ня толькі сябе самаго, але і тых, каго яны прадстаўлялі, тых, якія іх выбіралі ў самаўрады. Трэба спадзявацца, што ўсе гэтыя ўведзеныя у абман па прыезьдзе да хаты заявяць аб гэтым грамадзянству і гэтым змыюць з сябе ганьбу. Страціўшых жа ўсялякае сумленьне зсалідарызаваўшыхся з афэрай Паўлюкевіча ў той час, калі навет гэткія прайдзісьветы, як Шакун і Умястоўскі адмежаваліся ад яе,—грамадзкі суд ня міне. Імя ім Юды! Гэтым іменем павіна сялянства ахрысьціць тых, хто не пастараецца змыць сваю ганьбу і паніжэньне, а гэтым самым і выбраўшага іх грамадзянства; мейсца ім у грамадзянстве быць не павінна. Спадзяемся, што шмат такіх ня будзе!

Бывалы.

*) Заметка гэтая пісана была для прошлага нумару нашай газэты, аднак з браку мейсца ня зьмешчана.

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

УРАД і ПАРТЫІ.

Па сьлядох сэн. Бойкі.

Пасол Сойму ад Кракава інж. Маняўскі, з клюбу Хадэцыі, выслаў да старшыні Клюбу пісьмо, у якім абвяшчае аб сваім выступленьні з партыі і выказваецца за споўпрацу з Урадам Пілсудскага.

Пас. Маняўскі прыпамінае ў сваім лісьце, што жаданьне, каб і ўвесь клюб Хадэцкі споўпрацаваў з Пілсудскім, ён яшчэ выказаў у часе выбараў Прэзыдэнта Рэспублікі.

Як відаць, лаўры сэн. Бойкі з клюбу Пяста—не даюць спакою паслом і з іншых партыяў. Будзем чакаць далейшых выступленьняў паслоў і сэнатараў з мяшчанскіх клюбаў і прылучэньня іх да адэптаў Пілсудскага. Дарожка пратоптана!

Далейшы разлом Пяста.

Віцэ-старшыня Акр. Управы партыі Пяста, адзін з найвыбітнейшых дзеячоў Галіцыі Заходняй др. Яніча усьлед за сэн. Бойкам таксама напісаў да Вітаса пісьмо, у якім тлумачыць, што выступае з партыі з прычыны апазіцыі яе да Ураду Маршала Пілсудскага.

У гэтым пісьме др. Яніча абвіняе Вітаса, што той стала імкнецца да вайны з урадам Пілсудскага і што гэта вельмі непапулярна сярод сяляя і згубна для Рэспублікі.

Як відаць, у сэн. Бойкі добрая рука!

Консолідацыя санацыйных угрупаваньняў.

Перагаворы між Клюбам Партыі Працы „Związkiem Naprawy Rzeczypospolitej" у справе будучых выбараў прыходзяць да канца. Клюб Працы зрабіў вялікія ўступкі „Związku", які, як вядома, галоўнаю мэтаю свайго існаваньня ставіць барацьбу з левымі цячэньнямі.

Вось жа—другія партыі раскладаюцца, а санацыйныя—дык злучаюцца. Пэўна-ж работа ідзе з аднаго пункту і скіравана да аднэй і той-жа мэты. Трэба-ж рабіць, таксама і Ураду выбары.

Далейшыя камбінацыі санацыі.

У klubie pracy „społecznej" адбылася зборка супалкі арганізацыяў і „kołek rolniczych" з вучасьцем прадстаўнікоў партыяў, зблiжаных да Ураду, а таксама некаторых сяброў „Вызваленьня" (паслоў Сталярскага і Рудзінскага—Бойкаў „Вызваленьня"). На гэтай зборцы выкінуты лёзунг аб'яднаньня ўсіх „ludowych" партыяў у адну сільную палітычную партыю „для найлепшай абароны сялянскіх інтарэсаў".

Як відно, працэс аб'яднаньня ў санатараў набірае характару гарачкі, што найяскравей сьведчыць аб запраўднай блізкасьці самых выбараў.

Аб'яднаньне вайскавых арганізацыяў на Віленскім груньце.

У прыклад іншым часткам рэспублікі на гэтых днях наша Вільня сталася месцам новых заваяваньняў Маршалка Пілсудскага.

Падчас абходу дзевятых угодкаў незалежнасьці Польскай Рэспублікі, на ўцеху ўсім санатарам і з „Кур'ера" і з „Слова" і на гора ворагам іх — настала аб'яднаньне трох паўстаўшых у розных месцах і аж да апошняга часу знаходзячыся ў сталай ненавісьці і варожасьці адна да другой — вайсковых польскіх арганізацыяў — Легіяністаў, Галерчыкаў і Даўборчыкаў, якія, прыняўшы да сябе рад меншых вайсковых арганізацыяў, як Лігу Інвалідаў, Сувязь Афіцэраў рэзэрвы і інш. — утварылі адзіную арганізацыю вайсковых пад назовам „Związek Organizacyj b. wojskowych Polskich", які, судзячы па ўрачыстасьці і асабліва па тэлеграмах Прэзыдэнту Рэспублікі і Маршалку Пілсудскаму—стаў на шлях агульнага служэньня фактычнаму галаве Дзяржавы.

Хоць цэнтры арганізацыяў не дазволілі падпісваць віленскім аддзелам умовы—ўсё ж самы факт аб'яднаньня трэба лічыць за адну з найбольшых перамогаў Ураду над сваімі праціўнікамі з мяшчанскага лагеру, і то ня толькі маральнай..

Можна сьцьвердзіць, што санцыя даволі ўдачна спраўляецца з што раз мацнейшым забіраньнем краю ў свае рукі.

Партыйная Рада ППС.

7 і 8 гэтага месяца адбываліся паседжаньні Партыйнай Рады ППС. На гэтых паседжаньнях выступіла правіца, якая незадаволена навет папяровай апазіцыяй ППС у адносінах да „дзядка" Пілсудскага і яго ўраду. Вельмі характэрны для ППС адносіны яе да гэтых апазіцыйных таварышаў. Большасьць ня толькі ня выкінула іх, ня толькі не здыскрэдытавала іх у вачох працоўных мас, ідучых пад сьцягам ППС, але прыкрыла іх, апрацаваўшы супольна з апазіцыяй рэзалюцыю, якая і была прынята аднагалосна. Характарнае зьявішча для цэлай ППСаўскай апазіцыі ў адносінах да ўраду. Прыглядзімся аднак хаця-ж-бы да некаторых пунктаў гэтай аднагалоснай рэзалюцыі: „Галоўная (naczelna) Рада пастанаўляе і надалей захаваць апазіцыйныя адносіны ППС да ўраду". Разам з тым вельмі характэрная і сымптаматычная для гэтых апазіцыйных адносін, другая пастанова: „Галоўная Рада сьцьвярджае, што лёзунг „дыктатура пралетарыяту", як нязгодны з партыйнай праграмай, не зьяўляецца актуальным шляхам палітыкі і барацьбы ППС, якая стаіць ненарушна на грунце дэмакратыі (сучаснай, працоўнай? Рэд.) і сацыялізму".

Далей Галоўная Рада ў зьвязку з матэрыяльным палажэньнем працоўных кляс выступае па адрасу ўраду з радам дамаганьняў у работніцкіх справах: пытаньне платы, апека над безработнымі, забясьпячэньне на старасьць і г. д. І так замест заклiку да барацьбы работніцкай клясы за свае правы, замест арганізацыі гэтай барацьбы — пабожныя дамаганьні ад ураду. Запраўды добры способ клясавай барацьбы, добры, можна сказаць, проста пудоўны способ абароны інтарэсаў працоўных мас маюць „таварышы" ППС. Для іх відаць барацьба лішняя, непатрэбная, выстарчаць дамаганьні ад ураду. Ці-ж ня гэтак? Так, на здабыцьце спакойнага, бястурботнага, беззаботнага жыцьця сытым, абшарніцкім сынкам, павадырам ППС і прафсаюзным бюракратам гэтых папяровых дамаганьняў выстарчыць. Для здабыцьця цёпленькіх міністэрскіх і інш. пасад гэта не зашкодзіць. Спакойна і няшкодна. Ці-ж можна лепей? Даль бог добра. Але каб працоўным масам ад гэтых пастаноў палягчэла, дык гэта сумліўна, каб не сказаць больш. Так паводлуг рэзалюцыі Галоўнай Рады ППС выглядае абарона інтарэсаў працоўных мас і апазіцыя да ўраду. Не дарма-ж навет орган эндэкаў „Gazeta Warszawska" назвала гэтую апазіцыю—„прытворнай апазіцыяй (udawana opozycja)". Апрача таго, Галоўная Рада сьцьвярджае і неабходнасьць мірнай палітыкі (бачыце і гэтага не забылі) на аснове Жэнеўскага пратаколу (які няістнуе Рэд.). Аб пагрозе імпэрыялістычнай вайны, аб усьведамленьні і арганізацыі мас супроць гэтай небясьпекі—ні слова. Ведама, гэтак панам з ППС спакайней, клопату меней. Цяжкую працу і плодныя вынікі мела сэсія Галоўнай Рады ППС.

Заграніцай.

Сьвяткаваньне 10 угодкаў расейскай рэвалюцыі.

Рыжскія газэты пішуць аб тых урачыстасьцях, якія адбыліся ў Маскве дый па ўсяму Радаваму Саюзу 7-га лістапада — у дзень 10 тых угодкаў рэвалюцыі ў Маскве—на „Краснай Площади" сабралася больш мільёна народу, урачыстасьць ваеннага параду і прамоваў адбылася пры маўзалеі (грабоўцы) Леніна—у прысутнасьці дыпляматычнага корпусу і сотняў дэлегатаў з ССРР і з-заграніцы. Парад прыняў Калінін, які пасьля сказаў вялікую прамову ад імя ўраду ССРР. Пасьля Бухарын сказаў прамову ад імя камуністычнай партыі. Галяхэр казаў ад імя III Інтэрнацыяналу. Пасьля міма трыбунаў пачалі праходзіць дэлегацыі і паходы, якія ішлі аж да-цёмна.

Расейская царква ня прызнала аўтакефаліі праваслаўнай царквы ў Польшчы.

Галава праваслаўнай расейскай царквы мітрап. Сяргей, абгаварыўшы разам з Сінодам справу стварэньня так-званай „аўтакефальнай праваслаўнай царквы ў Польшчы", пастанавіў — адмовіць у прызнаньні гэтай аўтакефаліі, як зробленай у супярэчнасьці з канонамі праваслаўнай царквы. Як даносяць з Масквы газ. „Сегодня", мітрап. лічучы ўсіх праваслаўных сьвяшчэньнікаў і архірэяў надалей падпарадкаванымі ўладзе Сіноду, мае — перавесьці горадзенскага архірэя Аляксея ў Кіяў, на што быццам згаджаецца і сам арх. Аляксей.

Як ведама, гэты арх. Аляксей быў адным з тых 2 „іерархаў", якія сваімі галасамі—проці 3 другіх — правялі „аўтакефалію", як гэта трэбавала ад іх варшаўская ўлада... Дык — калі той жа пратэгаваны польскай аутакефальнай уладай „іерарх" цяпер—разам з сваей „аўтакефаліяй" едзе—па загаду маскоўскага „патрыярха" ў Кіяў, дык ўся слаўная „варшаўская аўтакефалія" выглядае запраўды-ж—апэрэткай...

Кангрэс прыхільнікаў ССРР.

10 лістапада адчыніўся сусьветны кангрэс прыхільнікаў ССРР. У гэтым кангрэсе прыймаюць удзел і ўсе заграничныя дэлегацыі, якія прыбылі да ССРР для ўчасьця ў урачыстасьцях 10-х угодкаў кастрычнікавай рэвалюцыі.

Водгукі радавага сьвята ў Японіі.

У часе маніфэстацыяў у Токіо левага крыла японскай работніцкай партыі (камуністаў) арыштавана 27 асобаў. Усялякія мітынгі ды паходы — забаронены. Сьцьвярджаюць толькі напады ды спробы пагромаў з боку партыйных „баёвак" буржуазных партыяў — камуністычных клюбаў і рэдакцыяў газэт.

Амэрыка мае намер прызнаць ССРР.

Амэрыканская прэса паведамляе, што ўрад мае намер прызнаць радавы ўрад, прынамсь—сярод габінэту паднята гэтае пытаньне, як стаўшае на чаргу дня—пад націскам усё больш павялічываючагася гандлю з Радамі...

З свайго боку, і радавы ўрад, як паведамляюць свой край карэспандэнты амэрыканскіх газэтаў, заявіў, што справа расейскіх даўгоў Амэрыцы—лёгка можа быць урэгулявана—трэба-ж толькі сабрацца на супольную канфэрэнцыю.

Амэрыка пастанавіла стаць першай марской дзяржавай на сьвеце.

Вялікую трывогу ў Англіі выклікала вестка аб тым, што амэрыканскі ўрад канчальна апрацаваў так званую „вялікую марскую праграму" (павялічэньне амаль не ўдвая ваеннага флёту), і ўнясе яе на бліжэйшую сэсію кангрэсу (парляманту). Газэты тлумачаць, што прыняцьце гэтай „праграмы збраеньняў" няўхільна зробіць Амэрыку першай марской дзяржавай на сьвеце — бо ж значна згалелая пасьля вайны Англія ня можа навет лятуцець аб тым, каб вытрымаць канкурэнцыю ў збраеньнях на моры з магутнай, багатай Амэрыкай.

Лёгка сабе ўцяміць, які вялізарны пераварот у раскладзе сілаў на арэне сусьветнай канкурэнцыі — ваеннай, палітычнай, гаспадарчай — выкліча няўхільна гэты факт—утраты Англіяй сваей былой ролі — „каралевы мораў", ці прасьцей: валадыра амаль не ўсяго сьвету... Ведама, што толькі сілай англійскага флёту можа ўтрымацца на сьвеце такая кавалкамі раскіданая па ўсей зямлі дзяржава; што толькі сіла гэтага флёту забясьпечывае ёй і яе таргоўлю па ўсяму сьвету. Дык ня можа быць найменшага сумліву ў тым, што ад часу спыненьня гэтай „каралеўскай ролі" Англіі на сьвеце — пачнецца працэс распаду гэтай „саюзнай дзяржавы" дый працэс—адпадзеньня ад яе лічных яе калёніяў, на якія пэўне-ж зьявіць свае „паўнаважкія" пратэнсіі Амэрыка, як новая—„каралева мораў"...

Цікаўнае паседжаньне англійскага парляманту.

На паседжаньні парляманту 8-га лістапада англійскі ўрад даваў адказы на шэраг пасольскіх інтэрпэляцыяў і запытаньняў.

Міністар працы сьцьвярдзіў, што ў аднэй толькі вугальнай прамысловасьці зарэгістраваны больш, як чэцьверць мільёна безработных.

Чэмбэрлен адказываў на інтэрпэляцыю ў ведамай ужо нашым чытачом сэнсацыйнай спробе амэрыканскага капіталу—захапіць пад свой уплыў Абісінію, якую Англія лічыла амаль не сваей (падзяліўшыся „ўплывамі" з Італіяй, дый выціскаючы — Францыю). Чэмбэрлен высьвятліў, што, калі абісінскі ўрад даў — не запытаўшыся згоды англійскага ўраду—канцэсію (дазвол-кантракт) амэрыканскай кампаніі на будову грэблі на Ніле, дык гэта запраўды было нарушэньнем англа-абісінскага трактату. Але міністар верыць, што абісінскі ўрад — не запомніць аб сваіх абавязках, выплываючых з трактату. Чаму-ж толькі гэта ня так даўно англійскі ўрад — поруч з італьянскім—намовіў абісінскі ўрад, каб той — „запомніў аб сваіх абавязках, выплываючых з трактату" яго з Францыяй, дый наагул захоўваўся так у Абісініі, што тая зьвярнулася да Лігі Нацыяў з скаргай — за нарушэньне яе незалежнасьці і самастойнасьці Англіяй.

Прэм'ер Балдвін заявіў, што ўрад пастанавіў безадкладна стварыць камісію, якая зараз жа мае апрацаваць праект канстытуцыйных рэформаў ў Індыі. Старшыня камісіі, казаў прэм'ер кансэрватыўнага ўраду, ужо назначаны: гэта—ведамы адвакат — выдатны пасол з партыі лібэралаў; апрача таго, у камісію ўвайшлі 2 выдатных прадстаўнікі Партыі Працы. Так рэклямавау павадыр урадавай кансэрватыўнай партыі—новую камісію...

У канцы—ваенны міністар, пэўне ж на падставе шпіёнскіх інфармацыяў—паведаміў, што радавы ўрад закупіў 50 тысячаў тоннаў азотавай солі — для фабрыкацыі выбуховых матар'ялаў; апрача таго, Рады набылі вялізарныя масы — скуры, хімічных фарбаў, медзі, волава і іншага сыр'я. Усё гэта можа аднолькава служыць — як ваенным таксама мірным мэтам. Галоўная рэч, што ўсё гэта куплена — не ў англійскіх купцоў... Тады-б паны англійскія міністры—маўчалі... Дзіва, што ў часе гэтай прамовы міністра ўсе работніцкія паслы аж рагаталі, як сьцьвярджае агенцкая тэлеграма.

Сэнсацыйная заява Лёйд-Джорджа.

У аднэй з найпаважнейшых нямецкіх газэтаў зьмешчана гутарка з Лёйд-Джор-

ЖЫЦЬ...

Выпырнуў з-пад мяжы шэранькі жавараначак. З песьняй вясёлай падымаецца ўсё вышэй і вышэй пад сіне-празрыстае неба. Маленькія крыльлечкі трапечуцца ў паветры. Вось ужо ледзь ледзь відаць толькі невялічкі камочак, які купаецца ў залацістых косках сонейка. А песьня ліецца, ліецца... І чуецца ў ёй вясёлы заклік: „жыць, жыць, жыць!...

Загудзеў ручаёк. Мутныя струйкі яго, як-бы пасьпяшаючы кудысь, пераскакваюць праз каменьчыкі, падхватываюць папутныя шумавінкі, пясочак і бягуць, бягуць.. Высунуліся з зямлі карэньні старога дуба, лёг папярок асілак камень, як быццам хацелі загарадзіць дарогу вольнаму ручайку. Стукнуўся ён аб гэтыя запоры, зазлаваўся, на міг задумаўся... Адскочыў у бок, запеніўся... Рвануўся наперад і крыкнуў сярдзіта: „Не перашкаджайце мне—я жыць хачу, жыць, жыць, жыць!"...

Стаіць бярозка на беразе ручая, убраная ў белую адзежку. Маладзенькія, зялёныя лісточкі ціханька ўздрыгіваюць ад ледзь-ледзь заметных пацалункаў ветрыка. Як маладая дзяўчынка чакае спатканьня з каханым хлапцом, так чакае бярозка раніцаю ўсхода сонейка. Угледзіла яго. Схамянулася. Зашапталі лісточкі вясёла, мэлёдычна. „Сонейка, жыць хочаш, жыць, жыць, жыць!"...

Сядзіць на галінцы салавейка... Угледаецца на сваё гнязьдзечка... Прыслухоўваецца да гоману вясны... Стала весела, запяяў... Гэты сьпеў пакрыў усе галасы, панёсься ў паветры, акрыляючы радасьцю кожнага, хто меў шчасьце яго слухаць.

Яму адклікнуліся з суседніх кустоў і лясоў сябры—прыяцелі і хутка ўся ваколіца заслухалася у песьні каханьня, песьні жыцьця.

А ў паветры ўсьцяж няслося: „жыць, жыць, жыць"...

Выгналі статак у поле. Худзенькі, маленькі Янaчка кружыцца каля яго. Зімку правёў Янaчка ў курнай хатцы. На твары малюецца хвараблівасьць, як сьлед ад недаяданьня, бядоты. Але сягоньня і ён вясёлы... Скача ад задаваленьня... Чарадзейка вясна вабіць яго да нечага прыгожага, невядомага... Бярэ жалейку ў рукі і йграе аб долі, аб шчасьці... Гулка нясуцца яе гукі-пераліны... Коцяцца па полю, бягуць у лес і, адбіўшыся рэхам, варочаюцца назад. Добра Янaчку... Выцягівае рукі ўверх і адчувае ў сэрцы сваём патрэбу крыкнуць: „Ах, як добра на сьвеце, як хочацца жыць, жыць, жыць!"...

Сядзіць вязень у вастрозе... Час-ад часу падносіць да высокага вакна стол, становіцца па яго і ўкрадкай праз краты ўглядаецца ўдаль. Чуе сьпеў жаваранка. Бачыць бярозку... Мілыя шэпты роднага ручча, пастушок Янaчка з жалейкай і статкам сьняцца яму па начох.

Скача сэрца, калоціцца... Жаліцца горка на свайго вастрожніка — Розум, які калісь-ці трымаў яго ў няволі. Маўчыць Розум... Успамінае прошласьць... Малюнкі з былога жыцьця бягуць чарадой адзін за другім... Успомніў і ён аб волі, аб шчасьці... Зразумеў свае памылкі ў адносінах да Сэрца... Ужо прымірыліся... Разам лятуцяць аб шчасьці, аб волі... Ірвуцца за краты...

Цяжкі ўздым збалелыя грудзі падымае. Бегае вязень па цеснай цэлі... Думкі віхурай кружацца бяз меры... З стогнам ірвецца з грудзёў:

Эх, дайце мне волю! Я жыць хачу, жыць, жыць, жыць!...

Пётра Чабор.

Дзесятыя ўгодкі беларускай сярэдняй школы.

Урачыстая акадэмія.

(Працяг).

Канцэртны аддзел сьвяткаваньня прайшоў вельмі ўдала. З дэклямацыяў вельмі мілае ўражаньне на ўсіх сабраных, зрабіла дэклямацыя вуч. II кл. Кірцуна „Вучыся нябожа“ Я. Коласа. Бяз лішніх, непатрэбных, афэктацыяў і жэстыкуляцыяў (як гэта нажаль у нас часамі мае мейсца), проста і скромна і ў гэтай падкупаючай прастаце праўдзіва прадэклямаваў Кірцун свой верш, робячы надзвычай прыемнае ўражаньне на сабраных. З вельмі дадатняга боку паказаў сябе вучнёўскі хор пад кіраўніцтвам грам. Шырмы. Трэба адзначыць сталы якасны рост гімназіяльнага хору, які асабліва з увагі на мастацкае выкананьне Requiam запраўды заслугоўвае на адно з першых месц між школьнымі хорамі Вільні.

Пас. С. Рак Міхайлоўскі
закладчык Горадзенскай Бел. Гімназіі і Белар. Вучыц. Сэмінарыі ў Барунах.

Асабліва трэба прывітаць стараньні гр. Шырмы абнавіць і абагаціць новымі песьнямі дагэтуляшні рэпэртуар гімназіяльнага хору. Гэтыя стараньні заслугоўваюць ня толькі на ўвагу з боку грамадзянства, але і на дзейнае падтрыманьне.

З вялікай удзячнасьцю прыняла беларускае грамадзянства рад новых песень, выпаўненых хорам. Прыемнае ўражаньне пакінулі і сольныя нумары, выкананыя К. Шырмай і А. Зубовіч.

Нельга ня ўспомніць і гімназіяльнага аркестру, які пад кіраўніцтвам У. Карэтнікава робіць значныя пасьпехі ў чыстаце выкананьня. Ня менш варта падзякі з боку грамадзянства такое зьявішча, як выкананьне аркестрам цэлага шэрагу нячутных да гэтага часу грамадзянствам беларускіх песень. Створаны па ініцыятыве Р. Астроўскага аркестр стаіць на добрай дарозе і здабывае ў жыцьці гімназіі належнае сабе, годнае ўвагі пачэснае месца. На канцы агляду нельга не адзначыць удачнай і вялікай працы над дэкаратыўным бокам сьвяткаваньня. Яшчэ ніколі беларускае грамадзянства ня бачыла гэткага прыгожага, поўнага густу прыхарошаньня памяшчэньняў гімназіі, усюды пекныя гірлянды, на сьценах партрэты абвешаныя вянкамі з лісьцяў; ува ўсю велічыню сцэны Пагоня, абрамленая калёнамі, а па баках партрэты Р. Астроўскага закладчыка І-ай беларускай сярэдняй школы і Івана Луцкевіча закладчыка Віленскай Гімназіі, прыхарошаныя вянкамі. Стол прэзыдыуму сьвяткаваньня быў зьмешчаны на сцэне. Агульную ўвагу зьвярнула на сябе зьмешчаная ўва ўсю шырыню процілежнай сьцяны сымвалічны абраз мастака Сергіевіча: „Паход па сонца“, прадстаўляючы сабой цягу беларускіх працоўных мас да асьветы. Шчырую падзяку і прызнаньне заслугоўвае праца кіраўнікоў і вучняў над дэкаратыўным бокам сьвяткаваньня.

Пасьля поўначы толькі кончылася праграма і беларускае грамадзянства бадзёрае і ўзмоцненае духам разыйшліся па хатах, каб з заўтрашняга дня заняцца сваімі буднімі справамі, не апошняе месца ў якіх займае і далейшае змаганьне за родную школу.

Матурыст.

Прывітальныя тэлеграмы.

Ад Інстытуту Беларускае Культуры.

Інстытут Беларускае Культуры шчыра вітае Таварыства Беларускае Школы з дзесяцёхгодзьдзем існаваньня беларускае сярэдняе школы.

Прэзыдэнт Інстытуту
Ігнатоўскі.

Ад Загадчыка Беларускага Аддзелу Міністэрства Асьветы Латвіі.

Горача вітаю з дзесяцёхгодзьдзем існаваньня беларускіх гімназіяў, гэтых нязломных асяродкаў культуры.

Кіраўнік Беларускага Аддзелу
Прасьветы Латвіі Пігулеўскі.

Ад Т-ва Беларускіх Вучыцялёў Латвіі.

Таварыства Беларускіх Вучыцялёў Латвіі вітае сваіх братоў з агульным сьвятам беларускае асьветы, хай жыве беларускае адраджэньне.

Кастусь Езавітаў.

Апрача таго, прывітальныя тэлеграмы атрыманы ад Камісара Земляробства БССР—грам. Баліцкага, ад Старшыні Т-ва Культурнай Сувязі з заграніцай у Менску грам. Цьвікевіча ад вучыцялёў Люцыншчыны і

Пас. Сяргей Баран
закладчык Горадзенскай Беларускай Гімназіі.

інш., а таксама прывітальныя лісты ад Беларускай Гімназіі ў Дзьвінску, Культурна-Прасьветнага Т-ва імя Фр. Скарыны ў Празе і інш., якіх за бракам месца не зьмяшчаем.

лджам, у якой той ізноў паднімае справу патрэбы грунтоўнага перагляду Вэрсальскага Трактату, даючы розныя практычныя парады нямецкаму ўраду, як дамагацца гэтага перагляду. Гэта выступленьне з боку былога прэм'ера Англіі, які можа ізноў здабыць урадавую ўладу ў Англіі, выклікала ў францускай, і асабліва ў польскай прэсе страшэннае абурэньне. Польская прэса даўно лічыць Лёйд-Джорджа — заклятым ворагам Польшчы. Ведама-ж, перагляд Вэрсальскага Трактату — у тлумачэньні Лёйд-Джорджа— павінен перадусім даткнуцца тых тэрытарыяльных крыўдаў, якія зроблены трактатам Нямеччыне — на карысьць перадусім Польшчы. Ведама, добра пушчаная Лёйд-Джорджам думка аб тым, што „аддача Польшчы нямецкай Сілезіі — фатальная памылка“... Тое-ж думае Лёйд-Джордж і аб „польскім калідоры“ і Гданску... Дык вось — направу ўсіх гэтых „памылак“ і выстаўляе „прышлы прэм'ер Англіі“, як праграму свайго прышлага габінэту, абяцаючы гэтым помач англійскага ўраду Нямеччыне... У гэтым — запраўды-ж сэнсацыйны зьмест і значэньне „гутаркі“ Лёйд-Джорджа ў нямецкай газэце. Справа ў тым, што ўсе англійскія партыі пачалі ўжо рыхтавацца да выбараў, якія, праўда, маюць адбыцца толькі яшчэ — праз паўтара года. Есьць падставы думаць, што—ані збанкрутаваўшыя кансэрватары, ані — усьцяж страшныя яшчэ для масы буржуазнага англійскага выбаршчыка сацыялісты ня маюць шансаў атрымаць большасьць на прышлых выбарах. А гэта значыць, што разгромленыя быццам канчальна ўжо на прошлых выбарах (у 1925 г.) англійскія лібэралы могуць ізноў дайсьці да ўлады. Найбольш падобнай да праўды трэба прызнаць магчымасьць мяшанага лібэральна работніцкага габінэту, дзе Лёйд-Джордж якраз мае найбольш шансаў стаць прэм'ерам. З гэтага ўсяго выплывае, што небясьпека перагляду Вэрсальскага Трактату з пачыну англійскага ўраду зьяўляецца зусім рэальнай. Дык трэба разглядаць гэтую сэнсацыйную заяву Лёйд Джорджа,—як першую прадвыбарную прамову і праграму англійскай лібэральнай партыі ў галіне яе прышлай загранічнай палітыкі...

Што Лёйд-Джордж рашуча „узяў курс на Нямеччыну“, гэта—ясна і з яго апошняй прамовы 7-га лістапада ў Лёндане. Кажучы аб недарэчных абвіненьнях Нямеччыны ў яе „вялікіх збраеньнях“, пагражаючых міру ў Эўропе, аратар заявіў, „Нямеччына і ўсе былыя яе саюзьнікі ў вайне, якія асталіся цяпер, маюць усе разам ня больш, як 300 тысячаў жаўнераў, дый вельмі слаба азброеных... Што ж датычыць саюзьнікаў, дык іх гатовыя ваенныя сілы налічваюць аж 10 мільёнаў жаўнераў. Бо-ж даўнейшыя саюзьнікі ня зьменшылі гэтыя сваі ваенныя сілы— ані на адну дывізію, ані на адзін аэраплян, ані хаця-ж бы—на адну батарэю гарматаў“...

Зьезд літоўскіх эмігрантаў у Рызе.

У Рызе адбыўся вельмі лічны зьезд літоўскіх эмігрантаў, выгнаных з краю фашыстаўскім урадам Вальдэмараса. Зьезд прыняў шэраг вельмі вострых рэзалюцыяў проці ўраду.

Зьезд адбыўся пры „прыхільным нэйтралітэце“ з боку сацыялістычнага ўраду Латвіі. Гэты факт выклікаў страшэннае абурэньне на латвійскі ўрад з боку літоўскага ўраду, надарэмна ляскаўшага зубамі на гэтых вольна кляйміўшых усе яго праступленьні проці народу — эмігрантаў... Дык у ўрадавай газэце „Летувас“ сам Вальдэмарас, трэба думаць, зьмясьціў абураную стацьцю (пад назовам: „Няпрыязны крок прыязнай дзяржавы“), у якой пытаецца паміж іншым, а — „як паступіў-бы латвійскі ўрад, калі б у суседняй яму дзяржаве адбыўся такі зьезд— ворагаў латвійскага ўраду“. Газэта заяўляе, што літоўскі ўрад мае заявіць рашучы пратэст латвійскаму ўраду — за дапушчэньне зьезду...

Дурнаваты афіцыёз літоўскіх фашыстаў зусім пераблутаў усе паняцьці міжнародавага сужыцьця... Ён бачыць у Літве толькі ўрад, але—па дрэннаму звычаю фашыстаў—ня бачыць народу. Калі-ж урад дэмакратычнай Латвіі хоча быць прыяцелем літоўскаму народу, слушна лічучы, што такі ўрад, варожы свайму народу, як урад Вальдэмараса, ня можа быць уважаны за прадстаўніка літоўскай дзяржавы, тады гэты ўрад гневаецца, закідаючы суседу—„няпрыязьнь да літоўскай дзяржавы“... Здавалася б,—дзяржава, гэта-ж у значнай меры больш — народ, як урад, асабліва такі, які — ненавідзіць—узаемна — увесь народ...

Канфэрэнцыя ў справе мытнага аб'яднаньня Латвіі і Эстоніі.

Усе карканьні розных „прыяцеляў“ Латвіі, якія прарочылі ей страшэнныя небясьпекі за яе трактаты з СССР, неяк не спраўджаюцца. Асабліва страшылі Латвію тым, што трактат з Радамі зробіць немагчымым ажыцьцяўленьне апрацаванай ужо „мытнай уніі“ з Эстоніяй. Аднак і гэта аказалася хлусьнёй. Як пішуць рыжскія газэты, Эстонскі ўрад толькі-што (значыць пасьля зацьверджаньня латвійскім Соймам трактату з СССР) праслаў латвійскаму ўраду — сьпісак сваіх дэлегатаў на канфэрэнцыю ў справе гэтай уніі, якая і адбудзецца ў прадбачаны час...

Наша хроніка.

АБВЕСТКІ. 4-га сьнежня г. г. у 16 гадз. ў памешканьні Віленскае Беларускае Гімназіі адбудзецца агульны сход сяброў Беларускага Дабрадзейнага Таварыства.

Парадак дня: 1) Даклад грам. І. Савіцкага аб зацьвярджаньні Статуту Таварыства, 2) Выбары ўраду і рэвізыйнае камісіі Т-ва, 3) Апрацоўка пляну працы Т-ва і 4) Бягучыя справы.

Пры адсутнасьці кворуму агульны сход адбудзецца ў той-жа дзень праз гадзіну (ў 17 гадз.) і будзе лічыцца правамоцным пры ўсялякім ліку сяброў.

Закладчыкі Белар. Дабрадзейнага Таварыства.

6-га сьнежня г. г. у 17 гадз. адбудзецца агульны сход сяброў Беларускага Т-ва Помачы пацярпеўшым ад вайны ў памяшчэньні Віленскае Беларускае Гімназіі.

Парадак дня: 1) Справаздача аб працы К-ту, 2) Перавыбары Ураду і Рэвізыйнае Камісіі К-ту і 3) Бягучыя справы.

Пры адсутнасьці кворума агульны сход адбудзецца ў той-жа дзень праз гадзіну (ў 18 гадз.) і будзе лічыцца правамоцным пры ўсялякім ліку сяброў.

Камітэт Помачы пацярпеўшым ад вайны.

Спэктакль. У суботу, 19-га гэтага лістапада ў Народным Доме (вул. Сьв.-Ганны 2) адбудзецца пад кіраўніцтвам гр. А. Міхалевіча спэктакль. Пастаўлена будзе драма ў 1 акце Гарэцкага „Атрута“ і камэдыя ў 1 акце са сьпевам „Шустрая бабулька“. Спэктакль абяцае быць ізноў вельмі цікавым, бо ў гульні прымае ўчасьце рэжысёр трупы Гал. Упр. А. Міхалевіч, вядомы мастак Замэцкі, Лабан, Хворост, Туркевіч і інш.

Пачатак а 8 гадз. увечары. Пасьля спэктакля скокі да 2-ой гадзіны. Уваход выключна па запросінах.

Суботнік у Гімназіі. У мінулую пятніцу 11 лістапада з прычыны абвешчаньня ўрадовага сьвята ўгодкаў незалежнасьці Польшчы, заместа заняткаў, у Гімназіі быў наладжаны чародны суботнік. Апрача звычайнай праграмы, вучыцель полёністыкі ў Гімназіі, грам. С. Віслоух, прачытаў рэфэрат аб барацьбе польскага народу за сваю незалежнасьць і аб канечным здабыцьці яе.

Забраўшы пасьля голас дырэктар Гімназіі, гр. С. Паўловіч, зазначыў, што беларусы, нажаль, ня могуць дзяліць радасьці польскага народу (трэба думаць—буржуазіі. Рэд.), не адчуваючы сябе вольнымі...

Так—кантраст у палажэньні „трошкі“ заметны!

Арышт М. Шылы. Выпушчаны нядаўна на волю пасьля двох гадоў і васьмі месяцаў адседкі ў турме, як рэдактар некалькіх канфіскаваных часопісяў, гр. М. Шыла зноў арыштаваны і пасаджаны ў турму. Арышт зьяўляецца вынікам нядаўна адбытай аж чатырнаццатай судовай справы за артыкулы, зьмяшчаныя ў рэдагаваных М. Шылам у свой час беларускіх радыкальных газэтах.

Арышты на правінцыі. Як паведамляюць газэты, у м. Слоніме „выкрыта камуністычна-шпігоўская“ арганізацыя, якая працавала на абшары Наваградзкага ваяводзтва. Заарыштавана сем галоўных кіраўнікоў арганізацыі, з якіх пяць беларусаў і двох жыдоў. Арганізацыя нібы была ў кантакце з камуністамі ў Горадне, Беластоку і Вільне, а таксама з уладаю ў Менску. Неяк усё, як па шаблёну выходзіць!..

Зноў арышт. Як нас паведамляюць, у Горадні па загаду пракураторскіх уладаў арыштаваны М. Якімовіч. Прычына арышту невядомая. Па чутках, яна стаіць у сувязі з сьледзтвам у справе Грамады.

Абяцанкі куратарыуму. У Старых Габах, Жосьненскай вол., як паведамляў куратарыум, адчынена беларуская ўрадовая пачаткавая школа. Запраўды-ж аказваецца, што адчынена не беларуская школа, а ўтраквістычная; вучыцялі ў ёй—„галілеі“, з якіх адзін толькі ўмее сяк-так чытаць пабеларуску лацінікай.

У нашым мілым куратарыуме пішацца „беларуская“, а выгаварваецца „białoruska“...

Беларускі тэатр у Вялейцы. Пасьля летняга перавыву Беларускі тэатр пад кіраўніцтвам артыста Каляды Аляксандра распачаў сваю дзейнасьць. З палавіны верасьня і за кастрычнік пастаўлена 4 спэктаклі: 2 ў Вялейцы і 2 ў Куранцы.

Трэба адзначыць, што грамадзянства м. Куранца з пачатку адносілася да Беларускага тэатру з недаверыем, але пасьля другой пастаноўкі пабачылі, што ён варт чаго небудзь і ўжо 2 астатнія спэктаклі далі перапоўненыя салі, і лепшыя зборы. Зграны былі п'есы: „Сурдут і Сярмяга“, „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам“, „Пасланец“ і „Мікітаў лапаць“.

У Вялейцы былі зграны: „Па рэвізіі“, „Мікітаў лапаць“ і „Апошняе спатканьне“. Салі былі таксама перапоўнены.

Даводзіцца да ведама грамадзянства, што гатовіцца да пастаноўкі п'еса „Нявольнік“—Крапіўніцкага (на паэме Тараса Шэўчэнкі) ў перакладзе А. Каляды.

Вопратка робіцца свая ўласная. Харавыя і салёвыя нумары пад кіраўніцтва г-на Клімантовіча Сьцяпана.

Знаходзіцца ў перакладзе для пастаноўкі п'еса: „Запарожац за Дунаем“ опэрэтка.

Комікі. Апошні нумар (33) польскай газэты ў беларускай мове „Беларускі Дзень“ можа пацешыць хоць каго. Стаўшы ў дэмагогічную позу ў-ва ўвесь рост, ён клянецца і божыцца, што ўсё на беларускім грунце ёсьць дрэнь, а што толькі вось ён, „Беларускі Дзень“, ёсьць запраўдны, бескарысны, навет нейкі поўны закаханасьці прыяцель Беларускага Народу. Мяшаючы бяссільную злосьць з парывамі нейкай дзяцінай наіўнасьці, сьвядомую брахню і бруд з мядовымі сьлёзамі, прыкрываючы сябе тогай нявіннасьці і папрастацку абгаляючыся, супярэчачы сабе на кожным кроку — польска-панская газэтка для „ślepych białorusinów“ — так сур'ёзна трактуе важнасьць свайго выступленьня на поле канкурэнцыі з выробленымі, моцнымі, арганізованымі беларускімі палітычнымі ўгрупаваньнямі, а таксама аб сваім уплыве на сялян, што дасьведчаны чытач можа падарваць бакі ад сьмеху.

Але было-б гэта толькі сьмешна, каб ня было б і смутна. Проста дзіву даешся, як асьмельваюцца гэтыя палітычныя спэкулянты і прадажнікі выстаўляць сябе такімі нявіннымі ягняткамі, якім павінен хтосьці паверыць. Усе гэта бязумоўна—хітрая і злосная дэмагогія, якая разьлічана п. п. Гурынамі і Умястоўскімі на здаючуюся ім народную цемнату. У зьвязку з гэтым, а таксама таму, што нумар зьмяшчае цэлы шэраг нападаў на прыхільнікаў „Працы“, як у радзе артыкулаў, так асабліва ў лісьце вядомага нашым чытачом Гурына—пазволім сабе вярнуцца да абгавораньня гэтага пазьней, а цяпер скажам толькі: Комікі! Няўжо вы думаеце, што хтосьці паверыць у вашы воўчыя сьлёзы, пусканыя на заказ паноў і за іхнія грошы? Падабаецца вам плакаць—дык плачце лепей, прыпаўшы да ног вашых патронаў! Няма чаго панскія сьлёзы пускаць у народ—ён іх і сваіх даволі мае!

З Т-ва Бел. Школы.

Павятовы зьезд Т-ва Беларускае Школы ў Вялейцы.

Вестка аб зьезьдзе сяброў Т-ва Белар. Школы была спаткана грамадзянствам Вялейскага павету з радасьцяй. Ніхто ўжо ня думаў, што ўлада дазволіць на павятовы зьезд. Праўда, Вялейскі стараста дазволу на зьезд ня даў, але Акружная Управа адазвалася з скаргай да ваяводы і апошні дазволіў. Ня ведаем прычыны адказу старасты Вялейскага, бо ў сваей паперцы не ўказывае іх.

Яшчэ ня быў адчынены Народны Дом Т-ва, а дэлегаты ад гурткоў таўпіліся каля яго. З розных канцоў павета сталі сьцякацца людцы з жаданьнем пачуць нешта новае. Адразу-ж была наладжана мандатная камісія, на чале з сябрам Грышкевічам Платонам, якая рэгістравала прыехаўшых дэлегатаў.

А дванаццатай гадзіне распачаўся зьезд, на якім было 89 прысутных дэлегатаў ад гурткоў Т-ва. У прызыдыум, апрача сяброў Акружнай Управы, былі запрошаны грамадзяне Рыгор Шырма прадстаўнік ад Галоўнай Управы, і Грышкевіч Платон, Пагуда Сьцяпан, Клімовіч Мікалай, ад гурткоў

З прывітаньнем ад Галоўнай Управы выступіў с. Шырма, які ў досьць доўгай сваей прамове абрысаваў палажэньне сучаснай школы, працу Галоўнай Управы ў тых трудных варунках, у якіх Т-ву наагул прыходзіцца працаваць, прызываў да складаньня дэкляацыяў у гэтым годзе там, дзе не адчынілі яшчэ беларускай урадовай школы. Гаварыў аб крыўдзе, якую зробяць бацькі сваім дзецям, адказываючыся падаць дэклярацыю. Гаварыў аб пазашкольнай працы, якую трэба весьці ў гурткох Т-ва. Гаварыў аб адраджэнскім руху, які ахапіў шырокія слоі беларускага грамадзянства, прывёўшы прыклад аллегорыю Данко.

Пасьля яго прамовы ў нас узрасла вера ў лепшую будучыню, вера ў нашу перамогу. Калі мы, сябры Т-ва і ўсе спачуваючыя нам грамадзяне, падтрымаем гурткі Т-ва, гэтыя вогнішчы асьветы і культуры, падтрымаем ня толькі сваім грошам, але і сяброўскай дысцыплінай, дык наша Бацькаўшчына хутка ўбачыць ня толькі коскі, але і ўсё сонейка асьветы. Яна нас абагрэе, дасьць сілы і наша дарагая бацькаўшчына скіне з сябе ланцугі цемнаты і ўбачыць сьвет лепшай будучыні і ўваскрасіць некалі слаўную мінуўшчыну.

Другім выступіў з прывітаньнем ад імяні Акружной Управы с. Каляда Аляксандар, які, вітаючы сяброў зьезду, вітаў іх, як лепшых сыноў бацькаўшчыны, якія першымі пайшлі да барацьбы за культурнае існаваньне роднай Беларусі.

Праца мінулага году не прапала дарма, некалькі зорак на беларускім небасхіле ўжо ёсьць. Некалькі беларускіх школ урад адчыніў, а гэта гавора за тое, што з намі пачалі лічыцца, нас пачалі прызнаваць. Дык-жа, беручы гэтыя факты за прыклад, трэба цяпер, сёньня, прыняцца горача за працу і ў гэтым годзе падаць як можна болей дэклярацыяў.

Каб мець права спацікаць за ходам вучэньня нашых дзетак, Каляда прызываў бацькоў да тварэньня пры кожнай школе „Бацькаўскіх школьных камітэтаў". Бацькі на гэта маюць поўнае права. Калі ня ведаеце, як гэта зрабіць, дык зьвярніцеся да Управы Гуртка ці ў Акружную Управу.

Пасьля прывітаньня перашоў да справаздачы аб працы Акружной Управы. Перад тым, як даць цыфравыя даныя, ён у кароткіх словах ахарактарызаваў працу. Ня гледзячы на перашкоды, усё ж Акружная Управа зрабіла шмат да падняцьця культурнага роўня ў сваім павеце.

У цяперашні мамэнт у Вялейскім павеце налічваецца 20 гурткоў з 610 сябрамі, усе залігалізаваны, 11 бібліатэк-чытальняў, 8 Народных Дамоў. Драматычнымі сэкцыямі пастаўлена 30 спэктакляў, абслужыўшы 4.462 глядзельнікаў, 21 рэфэрат абслужыў 2.051 слухачоў.

Адзін Вялейскі беларускі тэатр пад кіраўніцтвам артысты Каляды Аляксандра паставіў 23 спэктаклі, абслужыўшы 3.864 глядзельнікаў.

Дзякуючы стараньням сяброў, у Вялейскім павеце адчынена 10 беларускіх школ і 5 утраквістычных.

На першым мейсцы па працаздольнасьці лічацца гурткі: Асінаўскі, Каранішчанскі, Жаўтоўскі, Більцэўскі, Сакаўскі і Вялейскі. Рэшта больш менш не адстаюць, хаця пажадана ад іх лепшай працы.

Пасьля справаздачы Акружнай Управы рабілі справаздачы ад гурткоў наступныя сябры: Хацяковіч Язэп, Пагуда Сьцяпан, Карсак Міхась, Хадзінскі Кастусь, Грыцук Уладзімер, Трубач Язэп, Арцюх Антон, Заінковіч, Жоўтка Зьмітрок, Кароза Янка, Клімовіч Мікалай і іншыя.

Усе яны адзначылі, што ў тых варунках, у якіх прыходзіцца працаваць, зроблена шмат, толькі наглядная рада асталася незадаволенай, робячы беспадстаўныя закіды сябрам Акружной Управы, чым выклікала абурэньне некатарых сяброў зьезду.

Пасьля справаздачаў старшынёй Валынцам Флегантам была запрапанавана наступная рэзалюцыя:

„Акружны зьезд сяброў Т-ва Беларускае Школы ў Вялейцы, выслухаўшы, справаздачы ад Галоўнае Управы, Акружнае Управы і ад гурткоў, пастанавіў:

1. Дамагацца адчыненьня беларускіх пачатковых школаў адпаведна закону з дня 7.IV-1924 году і ўставу языковага з дня 7.VI 1924 т.

2. Дамагацца ўвядзеньня ў адчыненых беларускіх школах навучаньня ў беларускай мове ўва ўсіх аддзелах, а ня толькі ў першым, як гэта загадаў Інспэктар школьны.

3. Трэбаваць прысылкі ў адчыненыя беларускія школы адпаведных вучыцялёў, знаёмых з беларускаю мовай, а калі няма гэткіх, дык дамагацца ад ураду зьвярненьня вучыцялёў, адасланых у Пазнань і ў цэнтр Польшчы.

4. Дамагацца адчыненьня беларускіх вучыцельскіх сэмінарыяў.

5. Дамагацца адчыненьня ўрадовых беларускіх гімназіяў і ператварэньня ўжо існуючых з прыватных на ўрадовыя.

Рэзалюцыя прынята аднагалосна.

За час ад 24 кастрычніка 1926 г. да 14 кастрычніка 1927 г. сыграны наступныя п'есы: 1) „Качісь", 2) „Птушка шчасьця", 3) „Выбары старшыні", 4) „Пан міністар", 5) „Зьбянтэжаны Саўка", 6) „Пасланец", 7) „Сурдут і сярмяга", 8) „Суд", 9) „Гурток", 10) „Лекары і лекі", 11) „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам", 12) „Пакой у наймы", 13) „Мікітаў лапаць", 14) „На рэвізіі", 15) „Суд над Трохпалёўкай" і 16) „Апошняе спатканьне".

Хор пад кіраўніцтвам грамадзяніна Клімантовіча Сьцяпана паставіў два канцэрты.

Па трэцяму пытаньню: „Плян будучай працы" ўзяў голас сябра Каляда Аляксандар, які пачаў з уступу, у якім гаварыў аб духоўнай спажыве, якую патрэбна даць гурткам, каб яны былі працаздольнымі. Як прыклад, прыводзіў факт такі: калі прывязаць руку да тулава і патрымаць яе прывязанай вядомы час, дык яна атрафіруецца, ня будзе мець руху, таксама і чалавечыя мазгі, калі ім ня даць спажывы, яны мягчэюць і чалавек дурнее. Вось на аснове гэтага ён прапануе такі плян будучай працы ў гэтым годзе: 1) Гурток павінен памагчы ў паданьні дэклярацыяў у гэтым годзе; 2) Наладзіць вячэрнія чытанкі; 3) Стварыць пры кожным гуртку сэкцыі драматычную і рэфэратную; 4) Наладзіць хоць адзін раз у месяц спэктакль сваімі сіламі; 5) Чытаць рэфэраты, якія будзе прысылаць Акружная Управа.

У бягучых справах было агалошана, што наступны зьезд адбудзецца ў месяцы лютым 1928 г., калі і адбудуцца выбары Акружнай Управы.

Пасьля зьезду Вялейскім гуртком быў адыграны спэктакль, ігралі: „Апошняе спатканьне" і „Канцэрт". Народу сабралося стольскі, што памешканьне, разьлічанае на 250 асоб, не магло ўсіх зьмясьціць. Гэта сьведчыць, што Беларускі тэатр у Вялейцы заваяваў сабе даверые. Ігралі добра. Пасьля спэктаклю адбыліся скокі. **Прысутны**

Праца гурткоў Т-ва Беларускае Школы.

Снідэльскі гурток, Горадзенскага павету, 11 верасьня сьвяткаваў першыя ўгодкі. Старшыня гуртка даў справаздачу сходу аб працы за першы год. Адчынена бібліатэка чытальня, якой здабыта 280 кніжак, у тым ліку здабыта коштам гуртка 100 кніжак, ахвяравана 60 і пазычана 100. Адчынены філіі чытальні ў в. в. Пяшчанкі і Пузавіцы. Агулам выдаткі за год на бібліатэку-чытальню выносяць звыш 260 зл. Даходу за год гурток мае звыш 400 зл., які складаецца з сяброўскіх складак 145 зл., ад пастановак спэктакляў і з ахвяр — 112 зл.

Гурток на сьвяткаваньні першых угодкаў пастанавіў назваць бібліатэк-чытальню ім. М. Багдановіча.

Закончыўся сход пяяньнем:

„Не пагаснуць зоркі ў небе,
Покі неба будзе.
Не загіне край забраны,
Покі жывы людзі"...

Пяшчанскі гурток, Горадзенскага павету. У вёсцы Раўкі быў пастаўлен спэктакль-вечарына. Сыгралі „Дрыгва", эскіз Ф. Аляховіча ў 6 абразох. Даход пайшоў на карысьць Т-ва Беларускае Школы.

Блудненскі гурток, Пружанскага павету, ставіў п'есу ў 1 акце, „Заручыны Паўлінкі" з дэклямацыямі і сьпевамі народных песьняў. У хуткім часе тэатральная трупа мае раз'яжджаць па вёсках сваей і іншых гмінаў.

Вяліка Жукавіцкі гурток, Баранавіцкага павету 27 кастрычніка ў в. Юравічы, наладзіў спэктакль. Сыгралі: „Антось Лата" і „На вёсцы" з удзелам беларускага хора.

Мала-Жукавіцкі гурток, Горадзенскага пав., наладзіў спэктакль-вечарыну ў в. М.-Жукавіцы 30 кастрычніка. Сыгралі „Астатняе спатканьне".

Пяшчанскі гурток, Горадзенскага павету. заклікае моладзь вёсак Бубны і Белякоўшчыны прас:уцца і ўзяцца за працу для роднае старонкі.

У справе школьных дэклярацыяў.

Меней, як паўтара месяца, асталося для складаньня школьных дэклярацыяў на наступны 1928—29 школьны год. Гэты кароткі час трэба скарыстаць найболей прадуктыўна, каб у кожным школьным вокрузе на ўсіх дзяцей школьнага веку былі падаяы дэклярацыі да 31 сьнежня гэтага году. Кожны сябра Т-ва Беларускае Школы, кожны сумленны беларус павінен увесь вольны час ахвяраваць на тое, каб забясьпечыць для сваіх дзетак родную школу. Кожны бацька і матка павінны адчуваць, што на іх бацькоўскім сумленьні ляжыць вялікі абавязак узгадаваць сваё дзіця ў роднай мове на карысьць сваей Бацькаўшчыны. Трэба энэргічна змагацца і дамагацца роднай школы, каб пасьля нашы дзеці не зрабілі горкіх закідаў, што бацькі ня ўмелі змагацца за асьвету і ўзгадаваньне сваіх дзяцей у роднай мове.

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы, жадаючы памагчы сялянству, разаслала ўсім гурткам Т-ва і Акружным Управам школьныя дэклярацыі, якія павінны быць выкарыстаны да канца гэтага году.

Але на жаль па няведамым Галоўнай Управе прычынам не атрымалі ў свой час пасланых друкаў наступныя гурткі паветаў:

1) Козі-Брадзкі, Пружанскага, 2) Ялаўскі, Пружанскага, 3) Яршэвіцкі, Маладэчанскага, 4) Паніжанскі, Валожынскага, 5) Дабровіцкі, Вялейскага, 6) Лапоскі, Пастаўскага, 7) Целякоўскі, Пастаўскага, 8) Грыдоткаўскі, Пастаўскага, і 9) Ліхасельскі, Ваўкавыскага.

Каб на будучыню такія прыкрыя выпадкі болей не здараліся, Галоўная Управа прапануе ўсім гурткам наагул уважна сачыць за атрыманьнем карэспандэнцыі, а вышэйпералічаным — бевадкладна даць дакладны адрэс і ўказаць, на каго перасылаць карэспандэнцыю і зьвернутыя друкі, бо ў данным выпадку паштовыя ўстановы паклікаюцца на тое, што „nie podjęto w terminie".

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы.

Карэспандэнцыі.

Ці-ж не пара прасnуцца.

(Вёска Балотца-Клінцы, Шчорсаўская гміна, Наваградзкага павету).

Як прыемна і радасна чытаць на старонках нашае паважанае газэты карэспандэнцыі з усіх кутноў нашае шматпакутнае Бацькаўшчыны, аб тым, што вёска збудзілася ад сну, што сьмелым шагам ідзе да лепшае будучыні, пракладваючы сабе шлях разьвіцьцём роднае культуры. Закладаюцца бібліатэкі-чытальні, ладзяцца спэктаклі-вечарыны, даход ад якіх ідзе зноў на культурныя мэты. Адным словам, цэмру гоняць вон, а зорка прасьветы з кожным днём ўсё ярчэй разгараецца. Сумна і жалка паглядзець на жыцьцё моладзі ў Шчарсоўскай валасьці. На ўсю валасьць ёсьць толькі адно Т-ва Бел. Школы ў Шчорсах, якое зусім не працуе. Мусіць, гэта ёсьць найцямнейшы куток у нас. Моладзь час свой марнуе над гарэлкай, парабілася, як зьвяры. Ні адна вечарына ці вясельле не абходзяцца бяз бойкі з нажамі. Напрыклад, у вёсцы Аўстухова на вечарынцы ў нядзелю перад праваслаўным Узьвіжаньньем хлопцы, напіўшыся гарэлкі, паднялі бойку, у часе якой 5 (пяць) хлапцоў аказаліся раненымі нажамі. А ці-ж гэта адзін у нас крывавы выпадак? Дарагія браты! Няўжо-ж вы яшчэ не апомніліся? Няўжо ж вы ня бачыце, што робіцца навакол нас? Няўжо-ж вы ня бачыце, як ярка разгараецца полымя роднае культуры? Няўжо-ж вы не такія самыя сыны Беларусі, як тыя, што сьмела працуюць над адраджэньнем яе? Не, хлопцы, мы ўсе, як адзін, павінны працаваць дзеля сваей Бацькаўшчыны. Пара апомніцца. Кіньце гэтую ганебную работу: п'янства і распустную гульню. Няхай кожны з вас падкіне па палену ў тое вялізарнае полымя, якое ахапіла ўсю нашую старонку і з кожным днём разгараецца ярчэй і ярчэй. Толькі тады мы зможам называцца сынамі Беларусі, калі станем працаваць дзеля яе. Дык да працы, браты! **Шчарсун.**

Асаднікі — культуртрэгеры.

(Хаценчыцы, Вялейскага павету).

За гэтымі культуртрэгерамі — асаднікамі беднаму нашаму селяніну ні да чаго ня можна дабіцца. На Хаценчыцкую валасьць нядаўна была прыслана сума для пазычак 3.000 злотых. „Насадзіцелі культуры" на нашай Беларусі, як толькі пачулі, дык зьляцеліся на гэту пазычку, як груганьё, ня гледзячы на тое, што некатарыя з іх маюць ужо па 3—4 пазычкі, а ў тым ліку і досыць паважных—па 1.000 зл.

Здаецца, добры чалавек за гэтыя грошы шмат чаго добрага набыў-бы, каб паказаць сьвету, што ён варты такой ласкі і міласьці сваім хлебадаўцаў, а яны — дзе там! Напрыклад, ёсьць такі асаднік каля Хаценчыц, які атрымаў 1000 зл. пазычку і некалькі меншых, а амаль што кожны год дажывае да новага збожжа ягадамі — чарніцамі. А вось прыклад, як яны браліся гаспадараваць. Адзін раз, сабраўшыся ў „Вераб'ёўцы" касіць, пытаецца адзін у другога: „czy pan tu szedł"? Той адказывае, што, „szedł" — „nu jeżeli pan szedł, to ja nie pójdę".

Паглядзеце, браточкі, як яны гладка косяць, што ажно ня можна распазнаць, ці касіў ён гэты пракос! Вось дык вучаць нас гаспадараваць! Ці варта даваць такому бескарыснаму элемэнту народныя грошы?!

Гаспадар з пад Хаценчыц.

Рэдактар-Выдавец: Р. Аляхновіч. Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.